

A LAS Verticum narratív pszichológiai tartalomelemző rendszer időmodulja

Ehmann Bea¹

¹MTA Pszichológiai Kutatóintézet
Budapest, Victor Hugó u. 18-22. H-1132 Magyarország
ehmannb@mtapi.hu

Kulcsszavak. LAS Verticum, tartalomelemzés, narratív pszichológiai
tartalomelemzés, időélmény

Az idő narratív pszichológiai vizsgálatának két alapelve, hogy a szubjektív időélmény mintázatai pszichológiai relevanciával rendelkeznek, és laikus beszélők személyes dokumentumaiból (interjúk, naplók, önéletírások, stb.) tartalomelemzés révén azonosíthatók. A pszichikus időélmény a számítógépes szövegelemzés révén három aspektusból vizsgálható. Ezek a szógyakorisági elemzés, a kontextuselemzés (KWIC = Keyword in Context) és a konceptuális vagy tematikus elemzés.

Az automatizált szógyakorisági elemzés két vezető szoftvere a LIWC (Linguistic Inquiry Word Count, Francis és Pennebaker, 1993) és a RID (Regressive Imagery Dictionary, Martindale, 1995). Mindkét program rendelkezik időmodullal, de ezek csupán az idő három klasszikus aspektusát, a múlt-jelen-jövő idejű felosztást kezelik.

A LAS Verticum időmodulja két területen jelent újdonságot. Szemléletileg azért, mert kitér a szubjektív időélmény vizsgálatának kereteit, strukturálisan pedig azért, mert a szoftver keresőfunkciója nem egyszerű szólistákon, hanem morfológiai mintázatokon alapul.

A modul kategóriái az idő következő minőségeit képesek azonosítani: a lineáris (naptári) időtengelyhez képest egy ponton lehorgonyzott időutalásokat, a kezdet, a tartam és a befejezettség aspektusait, valamint az olyan szubjektív idői tematizációkat, melyek szerint valamely esemény soha nem történt meg, örökké történik, ismételten történik, hosszú időn át történik vagy bizonytalan időpontban történik. További azonosítható minőségek az időélmény lelassulása, megállása és felgyorsulása, valamint az idő léptéke a másodperctől az évszázadig.

A LAS Verticum időmodulja automatikusan a fenti kategóriáknak megfelelő kódokat helyez el a vizsgált szövegekben. A kapott találatok révén megvalósul az automatizált szógyakorisági elemzés, és vizsgálható a találatok szöveggörnyezete (KWIC), az időmodul által nyert együttjárás mintázatok pedig kiindulópontként szolgálnak a konceptuális elemzéshez, azaz a laikus beszélők által mondott történetek narratív kronológiájának szerkezeti vizsgálatához.